

Stadgers, stedelingen en suburbanen

Steeds vaker ruilen Groningers hun woning in voor een woning in een van de omliggende gemeenten zoals Zuidhorn, Ten Boer, Bedum of Winsum. Op zoek naar verklaringen voor het woon- en verhuisgedrag heeft de gemeente in 1996 een enquête verricht onder verhuisde huishoudens. Aanvullend is kwalitatief onderzoek verricht door middel van interviews.

JOLIEN STOKROOS*

De samenstelling van de Groningse bevolking is typerend voor de grotere (studenten)steden: meer dan de helft van de huishoudens telt één persoon, de gemiddelde woningbezetting is 1,9 en op een derde van alle adressen is een alleenwonende jonger dan 35 jaar ingeschreven (zie tabel). Van de hoofdkostwinners is 22 procent student. Uit de enquête is gebleken dat vooral gezinnen en tweepersoonshuishoudens de stad verlaten. Daarentegen blijven ook veel gezinnen en tweepersoonshuishoudens in de stad wonen. Uit de kwantitatieve analyse bleek dat noch de keuze voor een andere gemeente, noch de keuze voor een ander deel van de stad door demografische en economische factoren verklaard kon worden. De vraag is waarom het ene tweepersoonshuishouden en gezin doorstroomt en het andere uitstroomt.

Er bestaan verschillende theorieën die het verhuisgedrag van mensen trachten te verklaren. Zo is er de benadering vanuit tijd-ruimtebudget. Daarin wordt de keuze voor een bepaald woonmilieu verklaard met de beschikbare hoeveelheid tijd, geld en de sociaal-demografische positie van een huishouden. Bepaalde typen huishoudens zouden bijvoorbeeld kiezen voor een stedelijke of juist een suburbane woonomgeving. Andere theorieën wijzen op het belang van de woongeschiedenis van huishoudens of leefstijlfactoren die niet altijd samenvallen met een bepaald type huishouden. Zo bevinden zich onder huiselijken niet alleen gezinnen

maar ook een- en twee persoonshuishoudens en zijn er gezinnen die de familism-lifestyle niet zo hoog in hun vaandel hebben staan.

LEEFSTIJL

Uit de enquête uit 1996 bleek dat de in 1995 verhuisde Groningers vooral vanwege wooncarrière-redenen verhuizen; veranderingen binnen het huishouden in de sfeer van leeftijd, huishoudenssamenstelling en economische positie. Woninggrootte en -type waren de belangrijkste *push*-factoren. De analyse gaf echter geen antwoord op de vraag welke *pull*-factoren een rol hebben gespeeld: waarom heeft men dan voor een woning in de stad of in een van de omliggende gemeenten gekozen? Bij de interviews is

mensen die in de stad zijn gebleven. Het gaat om een kwalitatief beeld, er kunnen dus geen kwantitatieve uitspraken aan verbonden worden.

Uit de interviews kwam naar voren dat er twee groepen te onderscheiden zijn: de stadgers en de stedelijk georiënteerden. De stadgers zijn niet stedelijk georiënteerd en komen niet of nauwelijks in de binnenstad. Behalve 'het eenmaal in de maand op zaterdag winkelen' maken ze nauwelijks gebruik van andere functies in de binnenstad. De stadgers zijn vooral buurt-georiënteerd: zij doen de boodschappen in de buurt waar zij wonen, zijn gesteld op een goed contact met buurtbewoners en hebben vaak familie of bekenden in de buurt wonen. Kenmerkend voor de stadgers is verder een (le-

vens-)lange woongeschiedenis in de stad: zij zijn vaak geboren en getogen 'stad-Groningers', of zij wonen het grootste deel van hun leven in de stad. Om die reden voelen zij zich dan ook echte 'stadgers'. Tenslotte zijn de stadgers vaak laag tot middelbaar opgeleid en is hun economische positie laag tot modaal.

Tabel: huishoudenssamenstelling/leeftijd bevolking Groningen

Huishoudenssamenstelling/leeftijd	Percentage
Alleenstaand:	
Jonger dan 35 jaar	33,5%
Ouder dan 35 jaar	18,0%
Echtpaar zonder kinderen:	
Vrouw jonger dan 35 jaar	13,5%
Vrouw 35 - 55 jaar	4,5%
Vrouw ouder dan 55 jaar	9,7%
Gezinnen:	
Oudste kind jonger dan 5 jaar	4,8%
Oudste kind 5 - 12 jaar	5,2%
Oudste kind 13 - 17 jaar	4,5%
Oudste kind ouder dan 17 jaar	6,2%

er van uitgegaan dat die *pull*-factoren te maken hebben met de leefstijl van mensen. Op basis van een tweetal leefstijl-factoren is gekeken of er verschillen tussen mensen zijn en of er een indeling in groepen te maken is op basis van het keuzegedrag voor een bepaald woonmilieu. De twee leefstijl-factoren zijn de stedelijke georiënteerdheid en de woongeschiedenis.

STADJERS

Voor de analyse van de leefstijlgroepen zijn 32 interviews afgenomen zowel onder mensen die de stad Groningen hebben verlaten als onder

Op basis van het verhuisproces is de groep stadgers onder te verdelen in jonge en oudere stadgers. De oudere stadgers blijven in de stad wonen en willen dit ook graag. Het woningtype dat bij hen past is niet anders dan van andere ouderen. De woonomgeving moet echter niet al te rustig zijn. Deze groep ouderen houdt wel van wat drukte en lawaai op straat; zij wonen immers hun hele leven al in de stad. Een goed contact met de buurt en buurtbewoners stellen zij zeer op prijs.

De jongere stadgers vinden het contact met de buurt eveneens belangrijk. Echter, de jongere stadgers uiten vaker dat zij tussen 'gelijken' wil-

len wonen. Dit biedt een betere garantie voor het soepel verlopen van buurtcontacten. De sociale controle is voor de gehele groep stadjsers van groot belang. De jongere stadjsers hebben kans om zowel in de stad als in een van de omliggende gemeenten terecht te komen. Door de toegenomen informatie en mobiliteit hebben de stadjsers in de loop der jaren hun actieradius vergroot; zij begeven zich nu, in navolging op de suburbanen, ook op de regionale woningmarkt nu zij hebben gemerkt dat hun manier van leven juist heel goed aansluit op het woonmilieu in een dorp.

STEDELIJK

De stedelijk georiënteerden maken in tegenstelling tot de stadjsers regelmatig gebruik van de verschillende functies van de binnenstad. Het cultuurbezoek (tentoonstellingen, musea, muziek, schouwburg, festivals) scoort binnen deze groep hoog. De stedelijk georiënteerden hebben een korte woongeschiedenis binnen de stad Groningen; zij zijn grotendeels afkomstig uit andere delen van het land of de provincie. Verder kennen zij geen buurt-georiënteerdheid en stellen een zekere mate van afstand met betrekking tot de buurt en buurtbewoners op prijs. De stedelijk georiënteerden zijn middelbaar tot hoog opgeleid, hun economische positie is modaal tot hoog.

Voor wat betreft de voorkeur voor woonmilieus vallen de stedelijk georiënteerden net als de stadjsers globaal in twee groepen uiteen. De stedelingen willen de stad niet verlaten, willen op fiets- en/of loopafstand van de stedelijke voorzieningen wonen en geven de voorkeur aan een stedelijk woonmilieu. De groep stedelingen is zeer gesteld op haar anonimiteit en privacy. Zij willen geen verplichtingen tegenover de buurt en haar bewoners. Elke vorm van sociale controle wijzen zij af.

De suburbanen willen binnen een straal van tien à vijftien kilometer rond de stad Groningen blijven wonen, want men maakt regelmatig gebruik van de stedelijke voorzieningen. Ook de suburbanen vinden het prettig om tussen 'gelijken' te wonen. Zij geven de voorkeur aan een wijk met meerdere koopwoningen omdat de bewoners dan beter voor hun woning en woonomgeving zorgen. De suburbanen zijn net als de stedelingen op hun privacy gesteld, daarentegen vinden zij de anonimiteit te ver gaan. Een zeker contact met buurtbewoners stellen zij op prijs ook vanwege de praktische voordelen, zoals kinderoppas. De suburbanen kiezen voor een subuurbaan woonmilieu. Dat kan zowel een stadsrandgebied als nieuwbouw in een dicht bij Groningen gelegen dorp zijn.

FASE

Uit de interviews is gebleken dat de leefstijl van mensen per fase in hun leven kan verschillen. Veel suburbanen hebben eerder in hun leven wel voor een stedelijk woonmilieu gekozen. Dit waren misschien dezelfde redenen die de stedelingen noemen. Het kan nog verder gaan: de

Steeds vaker ruilen Groningers hun woning in voor een woning in de omliggende gemeenten.

stedelijk gerichte suburbanen kunnen in de loop der tijd hun vrije tijd steeds minder in de stad gaan besteden (winkelen, theater, muziek, tentoonstellingen) en meer in het landelijk gebied (fietsen, wandelen). Het kan ook zijn dat zij stedelijk gericht blijven en wanneer zij ouder worden (de kinderen de deur uit) weer terug gaan naar de stad. Verschillende theorieën die het woon- en verhuisgedrag proberen te verklaren moeten daarom niet als tegenstrijdig maar als aanvullend op elkaar worden gezien.

Doordat sprake is van een over-aanbod heeft de woonconsument op de Groninger woningmarkt een ruime keuze uit een zeer divers aanbod van woningen en woonomgevingen. De informatie over andere woningen en de mogelijkheden om hierover te beschikken zijn de laatste jaren enorm toegenomen. Daardoor is

de mobiliteit vergroot. De woonconsument beperkt zich niet langer tot de gemeentegrenzen, maar bevindt zich op een regionale woningmarkt. De suburbanen hadden hun actieradius al eerder vergroot en waren daarmee de voorlopers. De jongere stadjsers begeven zich nu ook op een regionale woningmarkt. Voor de gemeente Groningen is het niet mogelijk om steeds maar voor de suburbanen te blijven bouwen. De omliggende gemeenten lijken daar echter geen problemen mee te hebben. De gemeente Groningen zou daarom overleg en samenwerking met omliggende gemeenten in regionaal verband moeten bewerkstelligen.

*De auteur studeerde in 1997 af aan Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen op de scriptie stedelingen, stadjsers en suburbanen: een onderzoek naar leefstijlen op de Groningse woningmarkt